

Του **Δημήτρη Γρηγορόπουλου**

Οι σχεδιαστές της εξωτερικής πολιτικής της κυβέρνησης ΣΥΡΙΖΑ-ΑΝΕΛ θεωρούν ότι η γεωστρατηγική (γεωπολιτική) θέση της χώρας αποτελεί το βαρύ χαρτί στη διαπραγμάτευση με ΕΕ και ΔΝΤ.

Ανέκαθεν η θέση της χώρας μας στη συμβολή τριών ηπείρων εξασφάλιζε οικονομικά, στρατιωτικά, πολιτικά, πολιτιστικά πλεονεκτήματα. Το πλεονέκτημα όμως μετατρεπόταν σε μειονέκτημα, ιδίως σε περιόδους αδυναμίας, γιατί η περιοχή αποτελούσε, λόγω της θέσης της, μήλον της έριδος για επίδοξους κατακτητές. Αυτή η αντιφατικότητα είναι διαρκής στην ελληνική ιστορία απ' τη ναυμαχία του Ναβαρίνου ως τις μέρες μας. Η ελληνική αστική τάξη προσπαθεί ν' αξιοποιήσει τη γεωπολιτική αξία της χώρας όχι με στόχο μιαν αυτοδύναμη ανάπτυξη, αλλά την εξασφάλιση της εύνοιας των μεγάλων δυνάμεων. Στο στάδιο του ιμπεριαλισμού η προσάρτηση της χώρας στα ιμπεριαλιστικά σχέδια των Άγγλων οδήγησε στον τυχοδιωκτισμό της Μικρασιάτικης εκστρατείας και στην καταστροφή που την ακολούθησε. Στο Β' Παγκόσμιο Πόλεμο η οργανική ένταξη της χώρας μας στη σφαίρα επιρροής των Άγγλων ιμπεριαλιστών, παράλληλα με τα τραγικά λάθη της ηγεσίας του κινήματος και τη μεγαλοκρατική πολιτική της ΕΣΣΔ, οδήγησε το ΕΑΜ-ΕΛΑΣ στη συντριβή. Η κυρίαρχη αστική τάξη αξιοποιεί και σήμερα τη γεωπολιτική θέση της χώρας, για να κερδίσει σημεία στη στήριξη από ιμπεριαλιστικές δυνάμεις προσπαθώντας να αξιοποιήσει και τις ενδοϊμπεριαλιστικές αντιθέσεις. Συγκεκριμένα, η προηγούμενη και η τωρινή κυβέρνηση υπερπροβάλλουν τα γεωπολιτικά πλεονεκτήματα της χώρας στα εξής θέματα: Πρώτο, προβάλλουν τη χώρα ως πυλώνα σταθερότητας στο στρατηγικό τόξο απ' τη Λιβύη ως την Ουκρανία, σε μια περιοχή που φλέγεται από κρίσεις, ταραχές και πολεμικές συρράξεις. Δεύτερο, επικαλούνται τον υποθαλάσσιο ενεργειακό πλούτο της χώρας ως δέλεαρ για τους εταίρους μας. Τρίτο, θεωρούν ότι η γεωστρατηγική αξία της χώρας για τους δυτικούς ιμπεριαλιστές την προστατεύει από απειλές. Τέταρτο, αφήνουν να αιωρείται ότι σε περίπτωση ρήξης με τους εταίρους μπορεί να υπάρξει μετατόπιση στους αντίπαλους ιμπεριαλισμούς της Ρωσίας και της Κίνας. Πέμπτο, θέτουν στην υπηρεσία των ιμπεριαλιστικών πολέμων το έδαφος και τη θάλασσα, ιδιαίτερα τη στρατηγικής σημασίας βάση της Σούδας, ενώ ο υπουργός Άμυνας της συγκυβέρνησης ΣΥΡΙΖΑ-ΑΝΕΛ, εξήγγειλε τη δημιουργία νέας βάσης στην Κάρπαθο! Η αξιοποίηση υπαρκτών και μελλοντικών γεωστρατηγικών πλεονεκτημάτων της χώρας απ' τους ιμπεριαλιστικούς εταίρους αξιοποιείται στη συγκυρία απ' τη σημερινή κυβέρνηση, ιδίως για να ενδυναμώσει τη διαπραγματευτική της θέση και να εξασφαλίσει θετική συμφωνία με ΕΕ και ΔΝΤ, θεωρώντας ότι και οι ΗΠΑ θα πιέσουν τους Ευρωπαίους.

Η γεωστρατηγική αξία μιας χώρας καθορίζεται απ' το χαρακτήρα της πολιτικής της

Η αξιοποίηση των γεωπολιτικών πλεονεκτημάτων της χώρας δεν έχει ουδέτερο και αυτόνομο χαρακτήρα. Οι αστικές κυβερνήσεις συνδέουν την αξιοποίησή τους με ιμπεριαλιστικά συμφέροντα και μέσω αυτών επιχειρούν να υπηρετήσουν και τα συμφέροντα του ελληνικού κεφαλαίου. Μ' αυτή την πολιτική τη μερίδα του λέοντος ιδιοποιούνται τα πολυεθνικά μονοπώλια, μερικά κοψίδια απομένουν για την ελληνική αστική τάξη και ψίχουλα για το λαό. Παράλληλα, η φιλοϊμπεριαλιστική πολιτική δημιουργεί κινδύνους εμπλοκής της χώρας σε ιμπεριαλιστικούς τυχοδιωκτισμούς (π.χ. ελληνικό στρατιωτικό τμήμα στο Αφγανιστάν), ενώ υπονομεύει τις σχέσεις με λαούς που υποφέρουν απ' τις επεμβάσεις των ιμπεριαλιστών και των

υποτακτικών τους (Παλαιστίνη). Ιδιαίτερα στην αντιμετώπιση του μεταναστευτικού προβλήματος είναι εξοργιστική η στάση ΗΠΑ και ΕΕ. Ενώ είναι οι γενεσιουργές χώρες των πολέμων, που απωθούν τα θέματά τους στις νότιες χώρες της Ευρώπης (ιδίως Ιταλία, Ελλάδα), οι ισχυροί της ΕΕ δεν καταμερίζουν αναλογικά το βάρος των μεταναστών, με τα Δουβλίνα τους εγκλωβίζουν σε Ιταλία και Ελλάδα (όπου αναπόφευκτα εξαθλιώνονται) αρκούνται στις περιπολίες της Frontex και ετοιμάζουν στρατιωτικά χτυπήματα στα σημεία επιβίβασης των μεταναστών στα δουλεμπορικά!

Επιπλέον η γεωστρατηγική θέση της χώρας ως διαπραγματευτικό ατού διέψευσε τις προσδοκίες, αφού οι δανειστές δεν κάμφθηκαν συνολικά απ' την επιχειρηματολογία της ελληνικής διαπραγματευτικής ομάδας και υπέβαλαν βαρύτερες επιταγές, τις οποίες καμιά ελληνική κυβέρνηση δεν θα προσυπέγραφε στο σύνολό τους. Άρα, η γεωγραφική θέση του αδύνατου δεν ωφελεί οπωσδήποτε και κυρίαρχα τον αδύνατο, συνήθως ωφελεί περισσότερο τον ισχυρό.

Η ανισόμετρη ανάπτυξη και ο ανταγωνισμός είναι νόμος του καπιταλισμού. Όσο αναπτύσσεται η συγκέντρωση - συγκεντροποίηση του κεφαλαίου, εντείνεται η διαδικασία καταστροφής των πιο αδύναμων κεφαλαίων, της απορρόφησής τους ή της περιφερειοποίησής τους (φαινόμενο στεφάνης) στο μονοπωλιακό κεφάλαιο. Ανάλογα η υποβαθμισμένη οικονομία ενός έθνους - κράτους αναλογικά υποβαθμίζεται περαιτέρω, υπό ειδικές συνθήκες αναβαθμίζεται ή περιφερειοποιείται σε ισχυρούς οικονομικοπολιτικούς πόλους.

Στον ολοκληρωτικό καπιταλισμό της παγκοσμιοποίησης συγκροτούνται οικονομικές, πολιτικές, στρατιωτικές ολοκληρώσεις. Η διεθνοποίηση - ολοκλήρωση είναι αντικειμενική νομοτέλεια, όχι όμως και η καπιταλιστική νεοφιλελεύθερη μορφή της. Τα περιφερειακά έθνη - κράτη που εντάσσονται σ' αυτές τις ολοκληρώσεις προσβλέπουν σε δυναμική ανάπτυξη και υπέρβαση της υποβάθμισής τους. αυτή η προσδοκία, λιγότερο ή περισσότερο, διαψεύδεται, αφού η ανισομετρία εκτός της «αυθόρμητης» λειτουργίας της ενισχύεται και από θεμισκό πλαίσιο που επιβάλλει η κυρίαρχη δύναμη προς το συμφέρον της (βλ. Ποιος χρειάζεται την ΕΕ; Κεφ. 2, εκδ. ΚΨΜ). Γ' αυτό, στην καλύτερη περίπτωση, ο υποδεέστερος εταίρος αναπτύσσεται με διευρυμένη ανισομετρία απ' το κέντρο της ολοκλήρωσης και σε κατώτερο επίπεδο απ' αυτό που θα εξασφάλιζε εκτός ολοκλήρωσης. Εξαρτάται επιπλέον και υποτάσσεται στα συμφέροντα του ιμπεριαλιστικού πυρήνα. Ακραία έκφραση αποτελεί η γαλαντομία του Καμένου, που πρόσφερε το 70% των υδρογονανθράκων της χώρας στις ΗΠΑ! Ούτε η αξιοποίηση των ενδοϊμπεριαλιστικών αντιθέσεων είναι δυνατή χωρίς την ανοχή του κυρίαρχου ιμπεριαλισμού. Ο αγωγός Αλεξανδρούπολη - Μπουργκάς που φιλοδόξησε να δημιουργήσει η κυβέρνηση Κ. Καραμανλή ματαιώθηκε. Σε ισχυρές αντιδράσεις προσκόπει από ΗΠΑ, αλλά και ΕΕ, η συμφωνία Τσίπρα - Πούτιν για τον αγωγό Turkish Stream, ενώ έπεα πτερόεντα αποδείχτηκαν τα περί προκαταβολής απ' τη Ρωσία μέρους των μελλοντικών κερδών. Η ανεδαφικότητα του γεωστρατηγικού οπτισμού αποδεικνύεται περίτρανα στο μεταναστευτικό. Τα γεωπολιτικά πλεονεκτήματα της χώρας στο θέμα αυτό αποδεικνύονται μειονέκτημα, αφού προσελκύουν κύματα μεταναστών. Η προσπάθεια μάλιστα γεωστρατηγικής «αξιοποίησης» του ζητήματος με τους λεονταρισμούς Κοτζιά - Καμένου περί τζιχαντιστών απλώς εξέθεσε τη χώρα...

Η γεωστρατηγική αξία της χώρας καθόλου δεν ενεργοποιεί το ΝΑΤΟ στην άμβλυση της τουρκικής επιθετικότητας, που αναμένεται να κλιμακωθεί ακόμη περισσότερο λόγω της σοβούσας στη γείτονα πολιτικής κρίσης. Οι εντεινόμενοι ενδοϊμπεριαλιστικοί ανταγωνισμοί στη Βόρεια Αφρική, Μέση Ανατολή, Ουκρανία με την Ελλάδα αγκιστρωμένη στις ΗΠΑ, ΕΕ, ΝΑΤΟ καθόλου δεν αναδεικνύουν τη χώρα μας σε «προπύργιο σταθερότητας, που επωφελείται απ' αυτόν το ρόλο. Απεναντίας, την εμπλέκουν ως αναφαίρετο τμήμα των ΝΑΤΟ-ΕΕ στον «τσακωμό των βουβαλιών», όπου ποδοπατούνται οι αδύναμοι. Υπερφιάλες είναι και οι εκτιμήσεις των εμβριθών διεθνολόγων του ΣΥΡΙΖΑ ότι η Ελλάδα αποτελεί την «υπερδύναμη» των Βαλκανίων, όταν άλυτο παραμένει το Σκοπιανό, η Αλβανία αμφισβητεί την οριοθέτηση των θαλασσιών ζωνών με αυξανόμενη την επιρροή της Τουρκίας που μεθοδικά προωθεί τις θέσεις της και στη Θράκη.

Στο στάδιο του ιμπεριαλισμού διατυπώθηκε η θεωρία της γεωπολιτικής, που απολυτοποιεί το ρόλο του γεωγραφικού περιβάλλοντος στον καθορισμό της πολιτικής. Υιοθετήθηκε απ' το φασισμό με την αντίληψη του «ζωτικού χώρου» και των «φυσικών» συνόρων. Και σήμερα προβάλλεται απ' τον ιμπεριαλισμό, μαζί με άλλες αντιλήψεις, για τη δικαιολόγηση του ιμπεριαλιστικού επεκτατισμού. Ο μαρξισμός δεν απολυτοποιεί την επίδραση του γεωγραφικού περιβάλλοντος, αλλά εξετάζει τη συγκεκριμένη σχέση με τον τύπο κοινωνίας. Καθοριστικό ρόλο στο κοινωνικό γίνεσθαι δεν ασκεί το φυσικό περιβάλλον αλλά το κοινωνικό σύστημα. Η Ελλάδα παρά τη γεωγραφική θέση της και το φυσικό πλούτο της περιορισμένα ωφελείται λόγω του καπιταλιστικού συστήματος και της ένταξής της σε ιμπεριαλιστικούς σχηματισμούς, που την παρασύρουν σε τυχοδιωκτικές επεμβάσεις και αναιρούν τη δυνατότητα ανεξάρτητης φιλολαϊκής προοδευτικής πολιτικής. Μια χώρα για ν' αξιοποιήσει τη γεωγραφική θέση και το φυσικό πλούτο της, για να εξασφαλίσει την ειρήνη, τη δημοκρατία, την οικονομική και κοινωνική πρόοδο θα πρέπει να στηρίζεται στις λαϊκές δυνάμεις, να αγωνίζεται για τα συμφέροντά τους, να υιοθετεί φιλειρηνική προοδευτική πολιτική, να μη δεσμεύεται σε αντιδραστικές συμμαχίες. Θα πρέπει να συμμαχεί με προοδευτικές κοινωνικές και πολιτικές δυνάμεις, να εκμεταλλεύεται τις ενδοϊμπεριαλιστικές και ενδοκαπιταλιστικές αντιθέσεις, χωρίς να συνάπτει συμμαχίες με αντιδραστικές δυνάμεις (NATO, Ελλάς - Ισραήλ - Αίγυπτος). Μια τέτοια διεθνή πολιτική κηρύσσει η αντικαπιταλιστική πρόταση του NAP και της ANΤΑΡΣΥΑ. Αναγκαία όμως είναι η τεκμηρίωση και συγκεκριμενοποίησή της, για να πείθει ως εναλλακτική πρόταση.

Δημοσιεύτηκε στην εφημερίδα Πριν στις 21/06/2015